

PROFIELKEUZE IN HAVO/VWO 3

2023-2024

INFORMATIE VOOR DE LEERLINGEN

EN DE OUDERS

1. De bovenbouw

Je bent bijna klaar met de eerste fase van het voortgezet onderwijs, met de onderbouw. Volgend jaar zit je in de bovenbouw, in de tweede fase. Een deel van de vakken die je nu nog volgt sluit je dit jaar af; met de overige vakken ga je door en daar doe je eindexamen in. Je staat nu voor de vraag met welke vakken jij doorgaat; je staat voor de profielkeuze.

Een profiel is een samenhangend pakket aan vakken. We kennen voor het HAVO en het VWO vier profielen: twee natuur- en twee maatschappijprofielen.

- *Natuur & Techniek**
- *Natuur & Gezondheid**
- *Economie & Maatschappij**
- *Cultuur & Maatschappij**

Bij de keuze voor een profiel vraag je je af:

- *Welke vakken vind ik leuk, doe ik graag, vind ik interessant.
- *In welke vakken ben ik goed, haal ik mooie cijfers of ben ik juist helemaal niet goed.
- *Welke vakken heb ik nodig of zijn wenselijk voor een vervolgopleiding.

2. Verplichte en keuzevakken in de bovenbouw

Aan het eind van de derde klas wordt de onderbouw van het voortgezet onderwijs dus afgesloten en wordt begonnen aan de bovenbouw. Deze bestaat uit een aantal delen:

- * Gemeenschappelijke deel
- * Profieldeel
- * Vrije deel
- * Geheel vrije deel
 - Studium Generale
 - Coach-uur (mentoruur)
 - Loopbaanoriëntatie en begeleiding
- * Profielwerkstuk

Bij de vier profielen horen trefwoorden als:

- Natuur & Techniek:** techniek, chemie, landbouw, gebouwen, architectuur, wiskunde
- Natuur & Gezondheid:** gezondheidszorg, voeding, natuur
- Economie & Maatschappij:** bedrijfskunde, ruimtelijke ordening, management, handel
- Cultuur & Maatschappij:** taal, welzijn, opvoeding, creativiteit, onderwijs

Voor een aantal studies zijn er toelatingseisen voor de doorstroming van HAVO naar het Hoger Beroepsonderwijs (HBO) en van het VWO naar het Wetenschappelijk (=universitair) Onderwijs (WO). Wil je bijvoorbeeld na het HAVO een economische opleiding gaan doen dan is de eis (meestal) dat je (bedrijfs)economie en wiskunde in je profiel hebt. Wil je naar de Hotelschool dan moet je (bedrijfs)economie en een 2^e moderne vreemde taal (Frans of Duits) in je pakket hebben. Diegenen die (dier)geneeskunde of tandheelkunde willen gaan studeren moeten eindexamen in natuurkunde, scheikunde en biologie hebben gedaan. En wil je architect worden dan dien je wiskunde B te volgen. Voor de meeste opleidingen zijn er echter geen eisen gesteld aan het profiel of de vakken waarin je eindexamen hebt gedaan. Wil je een overzicht van de doorstroomeisen, ga dan naar de site van hetrhedensroezendaal.dedecaan.net □ vraag & antwoord □ doorstromen

2.1 Het HAVO

De vakken in het *gemeenschappelijke deel* worden door alle leerlingen gevolgd. De vakken in het gemeenschappelijke deel van het HAVO zijn:

	Natuur & Techniek	Natuur & Gezondheid	Economie & Maatschappij	Cultuur & Maatschappij
Gemeensch. deel	Nederlands Engels Maatsch. Leer Lich. Opv. CKV	Nederlands Engels Maatsch. Leer Lich. Opv. CKV	Nederlands Engels Maatsch. Leer Lich. Opv. CKV	Nederlands Engels Maatsch. Leer Lich. Opv. CKV

De vier vakken in het *profieldeel* verschillen per profiel.

	Natuur & Techniek	Natuur & Gezondheid	Economie & Maatschappij	Cultuur & Maatschappij
Profieldeel	Wiskunde B Natuurkunde Scheikunde Biologie	Wiskunde A Scheikunde Biologie <i>Aardrijkskunde of Natuurkunde</i>	Wiskunde A Economie Geschiedenis <i>Aardrijkskunde of Bedrijfseconomie</i>	Geschiedenis <i>-Frans of Duits -Economie of Ak -Muziek, Frans of Duits</i>

Je moet één vak uit het *vrije deel* kiezen. Ook in dit vak doe je eindexamen.

	N&T	N&G	E&M	C&M
Vrije deel	Frans Duits Economie NLT Muziek	Frans Duits Economie NLT Muziek	Frans Duits Aardrijkskunde Bedrijfseconomie Muziek	Wiskunde A Economie Bedrijfseconomie Muziek

2.2 Het Atheneum

De vakken in het *gemeenschappelijke deel* worden door alle leerlingen gevolgd. De vakken in het gemeenschappelijke deel van het Atheneum zijn:

	Natuur & Techniek	Natuur & Gezondheid	Economie & Maatschappij	Cultuur & Maatschappij
Gemeensch. deel	Nederlands Engels Frans of Duits Maatsch. Leer Lich. Opv. CKV ANW	Nederlands Engels Frans of Duits Maatsch. Leer Lich. Opv. CKV ANW	Nederlands Engels Frans of Duits Maatsch. Leer Lich. Opv. CKV ANW	Nederlands Engels Frans of Duits Maatsch. Leer Lich. Opv. CKV ANW

Je moet een keuze maken tussen Frans *of* Duits als tweede moderne vreemde taal.

De vier vakken in het *profieldeel* verschillen per profiel.

	Natuur & Techniek	Natuur & Gezondheid	Economie & Maatschappij	Cultuur & Maatschappij
Profieldeel	Wiskunde B Natuurkunde Scheikunde Biologie	Wiskunde A Scheikunde Biologie <i>Aardrijkskunde of</i>	Wiskunde A of B Economie Geschiedenis <i>Aardrijkskunde of</i>	Wiskunde A of C Geschiedenis <i>-Economie of Ak -Muziek, Frans of</i>

	N&T	N&G	E&M	C&M
Vrije deel	Frans Duits Economie NLT Muziek	Frans Duits Economie NLT Muziek	Frans Duits Aardrijkskunde Bedrijfseconomie Muziek	Frans Duits Economie Bedrijfseconomie Muziek

Vrijstelling voor de 2^e moderne vreemde taal (Frans of Duits).

Atheneumleerlingen die een dyslexieverklaring of een andere moedertaal dan het Nederlands hebben, mogen de tweede moderne vreemde taal (Frans of Duits) vervangen door een van onderstaande examenvakken.

	N&T	N&G	E&M	C&M
Vrijstelling 2 ^e MVT	Economie NLT Muziek	Economie NLT Muziek	Muziek	Vrijstelling Uitgesloten

2.3 Het Gymnasium

Het gymnasium verschilt op een paar punten van het Atheneum. In het *gemeenschappelijke deel* is de tweede moderne vreemde taal vervangen door een klassieke taal en CKV door KCV (Klassieke Culturele Vorming).

	Natuur & Techniek	Natuur & Gezondheid	Economie & Maatschappij	Cultuur & Maatschappij
Gemeensch. deel Gymnasium	Nederlands Engels <i>Grieks of Latijn</i> Maatsch. Leer Lich. Opv. ANW	Nederlands Engels <i>Grieks of Latijn</i> Maatsch. Leer Lich. Opv. ANW	Nederlands Engels <i>Grieks of Latijn</i> Maatsch. Leer Lich. Opv. ANW	Nederlands Engels <i>Grieks of Latijn</i> Maatsch. Leer Lich. Opv. ANW

Voor de profielen N&T, N&G, E&M en C&M zijn de overige delen gelijk aan die van het Atheneum (zie voorgaande).

Als je als gymnasiumleerling het profiel C&M kiest dan kun je in het vrije deel een derde moderne vreemde taal kiezen, zodat je naast Engels ook Frans en Duits in je pakket hebt.

Als je in de onderbouw beide klassieke talen hebt gevolgd en in Latijn of Grieks eindexamen doet, dan krijg je een gymnasiumdiploma.

3. De vakken

Algemene natuurwetenschappen (ANW) is een metavak, wat wil zeggen dat het niet alleen als doel heeft om kennis aan te leren, maar leerlingen daarnaast kritisch leert te denken over kennis. ANW op Het Rhedens bestudeert wetenschap als fenomeen: wetenschapsfilosofie, wetenschapsgeschiedenis, wetenschapssociologie, wetenschapsmethodologie en ethische aspecten van wetenschap komen allemaal aan de orde. ANW draagt bij aan de academische vorming van leerlingen en bereidt hen voor op om het even welke academische opleiding.

De bedoeling van het vak CKV (Culturele Kunstzinnige Vorming) is dat je meer vertrouwd gemaakt wordt met kunst en cultuur. Het vak bestaat uit vormen van beeldende vorming, muziek, dans, toneel en literatuur.

Gymnasiumleerlingen krijgen i.p.v. CKV, Klassieke Culturele Vorming (KCV). Dit vak houdt zich bezig met verhalen uit de Griekse en Romeinse mythologie, geschiedenis, toneelstukken, beeldende kunst en bouwkunst uit de oudheid. Het vak wordt gegeven binnen de lessen van één van de klassieke talen.

Verschillen tussen Wiskunde a, b en c (Wa, Wb en Wc)

In het algemeen kun je zeggen dat Wc (alleen vwo) goed te gebruiken is bij sociale en maatschappelijke vervolgoopleidingen. Wa is vooral op economische toepassingen gericht. Wc lijkt op Wa, maar het onderwerp differentiëren ontbreekt. Er zit wel statistiek en kansrekening in en ook functies en grafieken. Leerlingen met wiskunde C hebben ook de onderwerpen logica en perspectief tekenen. In 4-VWO is het programma voor Wa en Wc identiek; in de 5^e en de 6^e niet. Aan het einde van 4-VWO kunnen C&M-leerlingen kiezen om met Wa door te gaan. Wb is exacter en bereidt vooral voor op studierichtingen in de sectoren natuur, techniek en landbouw en natuurlijke omgeving. Bij dit vak krijg je te maken met onderwerpen als functies, differentiëren en integreren, meetkunde en goniometrie. Wb is exacter, abstracter en diepgaander dan Wa. Wb wordt in het algemeen als moeilijker ervaren dan Wa en Wa op haar beurt moeilijker dan Wc.

Wiskunde d (Wd) kan als extra vak op het vwo worden gekozen. Voorwaarden zijn dat je Wb hebt, wiskunde heel leuk vindt, je zelfstandig kunt werken, in de 3^e een hoog cijfer voor wiskunde hebt en een positief advies van jouw wiskundedocent hebt gekregen. Wd is beduidend moeilijker dan Wb.

Bedrijfseconomie (BE) is een vak waarin zaken als financiële verslagen, begrotingen, kostprijs, marketing, interne organisatie en personeelsbeleid aan de orde komen. De nadruk komt steeds meer te liggen op de financiële situatie van gezinnen en kleinere ondernemingen. Je moet het leuk vinden om te rekenen en met cijfers te werken.

Bedrijfseconomie is iets voor jou:

- Als je een vervolgoopleiding in de sector economie wil gaan volgen.
- Als je het interessant vindt om ooit een eigen bedrijf te starten.
- Als je in de toekomst betere financiële beslissingen wil nemen voor je eigen gezin/huishouden.

Natuur, Leven & Technologie (NLT) is een vak waarin kennis en vaardigheden van de aardrijkskunde, scheikunde, biologie, natuurkunde en eventueel wiskunde worden toegepast en verdiept. Het is een praktisch vak dat in modules wordt aangeboden en wordt gegeven door de vakdocenten van bovengenoemde vakken. Er wordt veel in groepen gewerkt; het is dus voor dit vak van belang dat je bereid en in staat bent samen te werken. Het vak is bedoeld voor NG- en NT-leerlingen en kan goed van pas komen als je een vervolgopleiding in de sector techniek of landbouw & natuurlijke omgeving wilt gaan volgen. NLT kan alleen gekozen worden door diegene die ook biologie, scheikunde en natuurkunde volgen.

Als je Muziek als eindexamenvak kiest dan krijg je 3 uur les in de week. Twee uur daarvan wordt gemusiceerd. Samen met de bovenbouwleerlingen uit de andere klassen werk je toe naar de podiumavonden (Midwinter en Cult Night). Je speelt met je eigen instrument en/of je zingt. Je laat je uitdagen om andere dingen te doen; er is bv. ruimte voor eigen composities. Daarnaast krijg je één uur theorie ter ondersteuning van de praktijk. Als je het fijn vindt om met muziek in een groep te werken en van elkaar te leren, dan is dit een prachtig vak!

Enkele opmerkingen t.a.v. de profielkeuze:

- Aan het einde van vwo 4 kiezen leerlingen die het profiel C&M gekozen hebben of ze doorgaan met wiskunde A dan wel met wiskunde C.
- VWO-leerlingen die NLT willen kiezen, dienen natuurkunde, scheikunde en biologie in het profiel te hebben. HAVO-leerlingen hoeven niet per se natuurkunde in het pakket te hebben, maar dat wordt wel geadviseerd.
- Wiskunde B ondersteunt het vak natuurkunde beter dan wiskunde A.

4. Studium Generale

Studium Generale is een verrijgingsprogramma in de onder- en de bovenbouw waarmee je je opleiding kunt verbreden en verdiepen. En het levert ook iets op: alle Studium Generale activiteiten waaraan je deelneemt worden verzameld in een Plusdocument, een certificaat dat je samen met je diploma meeneemt van school. Daarmee kan een vervolgopleiding of een werkgever straks zien dat je nog veel meer hebt gedaan dan alleen je diploma halen. Studium Generale is een programma met interessante cursussen zoals Chinees, Cambridge Advanced English, DELF (Frans), Goethe Duits, Popmuziek maken. Ook de commissieactiviteiten zoals de feestcommissie en de leerlingenraad, het schooltoneel en het Europees Jeugdparlement vallen onder Studium Generale. Ten slotte is het mogelijk om in Studium Generale mee te doen aan het VWO Talent Programma of de Masterclasses van de Radboud Universiteit. Studium Generale is een verplicht onderdeel van je vakkenpakket.

5. Extra vak in het vrije deel

Leerlingen die het leren makkelijk aangaat kunnen een extra vak in hun vrije deel kiezen. De leraren geven een advies over het volgen van een extra vak. Daarbij spelen naast cijfers ook de werkhouding en de motivatie een belangrijke rol. Een extra vak wordt niet mee geroosterd en kies je voor minstens een heel jaar. Als je een extra vak kiest dan heb je soms 3 i.p.v. 2 toetsen op één dag.

6. Examen.

Het examen bestaat uit een schoolexamen (SE) en een centraal examen (CE). Je doet in alle vakken examen. LO moet naar behoren worden afgesloten (er komt voldoende of goed op het diploma). CKV, Maatschappijleer, ANW (op het VWO) en het profielwerkstuk worden afgesloten met een schoolexamen en vormen samen een combinatiecijfer dat op het diploma komt. NLT heeft alleen een schoolexamen. De overige vakken worden afgesloten met een schoolexamen én een centraal examen.

Voor de vakken Nederlands, Engels en wiskunde (de kernvakken) mag ten hoogste één vijf als eindexamencijfer behaald worden. Bovendien moet het gemiddelde van de CE-cijfers voldoende zijn (5,5 of hoger).

7. De overstap van 5 havo naar 5 vwo.

Leerlingen die na 5 havo over willen stappen naar 5 vwo wordt aangeraden vanaf 4 havo een extra vak te volgen; vwo-leerlingen doen in een vak meer eindexamen. Betreffende leerlingen moeten in ieder geval wiskunde en Frans of Duits hebben (tenzij er sprake is van dyslexie). Leerlingen die deze stap willen maken moeten het havo makkelijk doorlopen hebben. Zij die geen extra vak gekozen hebben kunnen na 5 havo een inhaalprogramma volgen voor dat vak of in 5 havo dat vak bij 4 vwo volgen (o.v.b.).

8. Planning profielkeuze 2023-2024.

oktober-april	werken aan profielkeuze-opdrachten in de mentorles
januari	profielkeuze-voorlichting aan de ouders
januari	profielkeuze-informatiemiddag leerlingen
februari	voorlopige adviezen van de docenten voor hun vak staan in Magister
februari	voorlopige profielkeuze
april	definitieve adviezen van de docenten voor hun vak staan in Magister
april	definitieve profielkeuze

9. Bruikbare websites

- studiekeuze123.nl
- studiekeuzekind.nl

M. van der Goes en A. Nijboer – decanen havo/vwo – decaanrozendaal@hetrhedens.nl